

Protestantse gemeente
Michaëlkerk
Leersum

zondag 15 januari 2017

in het teken van de 'Doop van de Heer'

ds. Pieter Goedendorp

welkom en mededelingen

OM TE BEGINNEN

opmaat

we zingen: "Heer, raak mij aan met uw adem" Lied 695: 1, 2, 4 en 5

moment van inkeer, bemoediging en groet

psalm van de zondag

we zingen: "Zing voor de Heer op nieuwe wijze" Psalm 96: 1 en 3

bij de dienst

gebed om ontferming

loflied

we zingen: "Groot is uw trouw, o Heer" Lied 885 (beide verzen)

RONDE BIJBEL

met de kinderen

we zingen: "Het Licht is ons voorgedaan" Lied 285 : 1

gebed van de zondag

lezing: Jesaja 42: 1-7

we zingen: "Mijn licht, mijn heil is Hij..." Psalm 27: 1

lezing: Mattheus 3: 1-6 en 13-17

we zingen: "U komt de lof toe" Lied 339a

preek

Een vreemde vraag misschien. Maar nu we hier dan De Schakel zitten, wilde ik u in gedachten eens mee nemen naar... de Michaëlkerk. En dan niet naar de kerk die we achterlieten. En helemaal niet naar de kerk zoals 'ie nu is - leeg en ontheemd. Nee, we gaan naar de kerk zoals 'ie zal zijn. Als u op de gemeenteavond afgelopen zomer was, dan zag u de presentatie van vormgever Pim van Dijk. Misschien heeft u nog wel wat beelden voor ogen? Maar misschien ook niet. Dat is niet erg. Waar ik in gedachten heen wil

is niet die nieuwe plek voor de preekstoel - en niet de tafel en de lessenaar in het midden - ik wil even achteraan blijven staan precies op de overgang van het Michaëlhuis naar het middenpad. Het gáát me om het moment waarop je binnenkomt. Wat zie je daar straks? Als je daar het middenpad op stapt, de kerkruiimte in, dan kom je aan de linkerkant langs de doopvont. En dat staat daar dan niet per ongeluk geparkeerd, omdat het anders vóórin te vol zou worden. Dat plekje is met opzet gekozen. Dat doopvont staat daar expres zo. Het staat daar om ons elke keer wanneer we binnen komen er aan te herinneren hoe het komt dat we met elkaar één gemeente van Christus zijn. Dat heeft namelijk met de doop te maken. Met dat moment waarop je -door drie handjes water over je hoofd- werd opgenomen, werd méégenomen in de beweging van Christus. Een beweging - die begon met waar we vandaag over lezen in het Mattheusevangelie...

Met het verhaal van de doop van Jezus betreden we de vaste grond van de geschiedenis. Aan wat het evangelie vertelt over *Kerst* en *Driekoningen* kleven nog altijd wel vragen. Wat is er nou *precies* gebeurd, daar rond de geboorte van Christus? Dat is voorbij met de doop. Dat is een historische gebeurtenis. Het is het moment waarop we het niet meer doen met de verhalen rónnd het kerstkindje, maar waarop Jezus zèlf als volwassene naar voren treedt. Hij neemt de regie in zijn eigen leven. Hij handelt zelf. Want het is voor hem een welbewuste keuze om de doop te ondergaan. Een beslissing. Het onthult iets over Jezus. Hij kiest ervoor zich te laten dopen. Hij kiest ervoor dat ritueel te ondergaan voor wie zijn zonden wil belijden en zijn leven wil bekeren. Want dat is de doop van Johannes. Teken van een nieuw leven, van een nieuwe levens*richting*.

De doop. De eerste bewuste daad van Jezus. Opeens staat hij daar - midden in het tafereel. *'Toen kwam Jezus vanuit Galilea naar de Jordaan om door Johannes gedoopt te worden'* vertelt Mattheus. Jezus wil gedoopt worden. Net als al die andere, eenvoudige mensen uit het volk die in grote getale toestromen: de armen en de 'stillen in den lande,' de mensen in de marge van de toenmalige samenleving. Want de doop van Johannes markeert ook een sociale scheiding. Als de hoogwaardigheidsbekleders zich melden, worden die hard door Johannes aangepakt. Zij kwamen niet om zich te laten dopen, maar om eens goed te bekijken wat daar wel niet aan de hand is, op die ene dagreis van Jeruzalem? De gewone mensen laten zich dopen, staat er, terwijl ze hun zonden beleden. Daar voelen de gezagsdragers uiteraard te goed voor. Snoeihard spreekt Johannes hen toe: *'Addergebroed, wie heeft jullie wijsgemaakt dat je veilig bent voor het komende oordeel? Breng liever vruchten voort die een nieuw leven waardig zijn'*.

Jezus laat zich dopen. Weloverwogen. Het is de eerste keer dat hij zelf laat zien wie hij is en waar hij voor staat. Het is een *statement*. De doop tekent zijn levensprogramma. De doop is zijn bewuste daad. Het is één van de meest beslissende momenten van zijn leven. Hij kiest ervoor *tussen* de gewone mensen *in* te gaan staan...

Maar als Jezus die doop zo bewust van Johannes wil, dan is er natuurlijk dat probleem: hoezo zou hij gedoopt moeten worden? Welke zonde zou hij moeten belijden? Van welke dwaalweg zou hij terug moeten keren? Is dat niet de omgekeerde wereld? Zou niet eerder Johannes zich door Jezus moeten laten dopen, in plaats van andersom? Dat brengt Johannes de Doper ook met zoveel woorden in, vertelt Mattheus. Overigens: hij vertelt als enige evangelist van dat bezwaar dat Johannes maakt. Maar dat doet hij omdat hij iets duidelijk wil maken. En wàt dat is, dat ontvouwt zich stukje bij beetje. En het *begint* er mee dat Jezus voor de doop kiest om zijn *verbondenheid* met de gewone mensen uit te drukken. Jezus staat niet boven hen, maar naast hen. ‘Er onder’ zegt het Johannesevangelie zelfs. En zo zegt Jezus dan ook ‘Laat het nu maar gebeuren...’ Dat klinkt wat gelaten, maar zo is het niet bedoeld. Z’n woorden zijn juist een uitdrukking van een bewuste, gewilde, keus: ‘*Laat het nu zo zijn*’ of hoe je het ook precies vertalen moet. Er speelt een soort noodzakelijkheid mee. Zo moet het. ‘*Het is goed dat we op deze manier Gods gerechtigheid vervullen*’ hoor je Jezus zeggen (vs. 15).

En daar wordt dan een belangrijke tip van de sluier opgetild. Met dat voor het Mattheus-evangelie kenmerkende woord: ‘gerechtigheid.’ Een grondwoord uit de Hebreeuwse bijbel. Een woord dat te maken heeft met *recht verschaffen* aan wie daaraan niet toekomen. Met partij trekken voor wie niet meetellen. Met je *verbinden* met wie aan de zelfkant zit - de zondaars in het taalveld van de bijbel. Dat is bijbelse gerechtigheid. En bij Jezus’ doop, dat *statement*, komt dat naar boven. Het evangelie is uit op gerechtigheid. Op verbinding. Om te doen waar het God om ging, waar Wet en de profeten van Israël naar verwijzen, daarop is Jezus’ missie gericht. Gerechtigheid, dat is: mensen komen tot hun recht; Gods wil wordt gedaan; Gods toekomst voor de wereld wordt zichtbaar. Allemaal vruchten van een nieuw leven, om het in de woorden van Johannes de Doper te zeggen. De doop van Jezus - de doorslaggevende demonstratie van zijn *solidariteit* met de mensen.

Solidariteit. Daar kun je veel over zeggen. Maar beter dan erover te praten is het te beoefenen. Solidariteit is alles wat je kunt zeggen proberen uit te drukken in een arm om de schouder van iemand die het moeilijk heeft. Het is wat je voelt wanneer je op TV de beelden ziet van plat gebombardeerde steden in Syrië en dan toch nog mensen die in die wanorde iets *goeds* doen voor hun naasten. Het is wat je misschien zelf wel eens ervoer wanneer je in het ziekenhuis was opgenomen en lieve kaarten kreeg. Solidariteit gaat over al de manieren waarop we naast mensen zijn die te lijden hebben. Het is “zijn met” - heel concreet - en begrip - in oprechte steun. Het is compassie - samenzijn in het leed van de ander.

In *Trouw* stond vrijdag een mooi interview met schrijfster Rosita Steenbeek. Ze schreef een boeje voor de Maand van de Spiritualiteit, die net begon. “Compassie” is het thema. Hoe langer je erover nadent, hoe groter het wordt, vertelt Rosita Steenbeek erover. Het draait om je betrokken voelen bij het lijden van de ander en daar verantwoordelijkheid voor nemen. Samenzijn in dat leed. Echt nàast een ander staan. Medelijden tonen helpt niet. Dat doe je op een afstandje. Maar *mededogen* bepaalt je bij de pijn die je zelf hebt geleden en geeft je de mogelijkheid om echt naast iemand te gaan staan...

Compassie... Dat is precies wat Christus daar doet, bedenk ik me. Het is wat de kerk geroepen is om te zijn: christenen naast elkaar en mededogend naast mensen die ergens aan de kant zijn gedrukt - omdat we in essentie niet verschillen van elkaar... Compassie, dat is wat Jezus in zijn *mission statement* laat zien: midden onder de mensen staat hij en hij verlangt óók kopje onder te gaan. Niet om schoner te worden van die onderdompeling, maar juist om te delen in de troebelheid waar mensen het mee te stellen hebben.

De doop van Jezus. Zijn eerste bewuste programmapunt. Het maakt duidelijk wie Jezus is en hoe hij er wil zijn. Het drukt uit hoe God vorm geeft aan gerechtigheid. Dat gaat via de weg van de compassie. Dat gaat door Christus' lotsverbondenheid met ons mensen. Het idee dat God heeft over de toekomst voor mens en wereld krijgt handen en voeten, wordt concreet in ons eigen leven en samenleven - door te oefenen in solidariteit. Dat is wat Jezus ons voordoet. Zijn levensweg belichaamt Gods inzet tot het uiterste voor wie buitenspel staat of zich uitgeschakeld voelt...

Bij de doop klinkt dat mee. Er klinkt een stem: 'Dit is mijn geliefde Zoon, in hem vind ik vreugde'. Dat is een vingerwijzing vanuit de hemel, dat het voortaan om deze mens moet gaan. We zijn vaak geneigd om naar de hemel te kijken als we het hebben over de Zoon van God.. Maar het is beter om naar beneden te kijken: het gaat om de menselijkheid van Jezus. Het gaat om de verbondenheid die hij belichaamt. Om de solidariteit tot het einde toe. Midden in wat mensen zijn, is de Heer gekomen. De gerechtigheid moet hier op aarde worden gezocht en geoefend. Het wil in ons eigen bestaan vaste voet aan de grond zetten.

Als we over een maand of drie weer in de vernieuwde Michaëlkerk terug zijn komen we meer dan ooit bij het doopvont langs. Ik hoop toch zó dat het ons zal blijven herinneren hoe God alles op alles zet om zich in ons te verplaatsen. Hoe Jezus als belichaming van Gods mededogen ons nodigt om in zijn spoor te volgen.

we zingen: "Omdat Hij niet ver wou zijn" Lied 528: 1, 3 en 5

GEBEDEN EN GAVEN

intenties

in memoriam

dank- en voorbeden, stil gebed, 'onze Vader'

collecte

WEER OP WEG

slotlied

we zingen: "Vernieuw in ons, o God" Lied 858: 1, 2, 3, en 4

zending en zegen